

Nr 324.

Av herr **Widén m.fl.**, om utredning rörande omfattningen och den inbördes avvägningen av statens anslag till hästaveln och boskapsskötseln i övrigt, m. m.

Husdjurskötseln har sedan många år tillbaka framstått som jordbrukets viktigaste inkomstkälla. Enligt den senaste jordbrukskalkylen härleder sig ungefär 75 procent av jordbrukets alla bruttointäkter från animalier och endast omkring 25 procent från vegetabilier. Statsmakterna har också under en lång följd av år vidtagit åtgärder i speciellt syfte att främja husdjurskötselns utveckling. Av årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, inhämtas sålunda att Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för hästavel och boskapsskötsel m. m. anvisa ett sammanlagt belopp av 3 469 800 kronor.

Det torde icke råda någon meningsskiljaktighet därom att de sålunda vidtagna åtgärderna verksamt bidragit till att förbättra animalieproduktionens effektivitet. De olika djurslagens betydelse för jordbruket har emellertid under senare år undergått stora förändringar. Dessa förändringar har till synes icke vunnit tillbörligt beaktande vid anslagens fördelning mellan skilda djurslag. Av förenämnda belopp, 3 469 800 kronor, är sålunda icke mindre än 2 412 200 kronor eller cirka 70 procent avsedda för hästavel, därav 1 137 800 kronor för statens hingstdepåer och stuterier och 1 274 000 kronor för hästavelns främjande, medan det för *samtliga återstående djurslag* avsedda beloppet allenast uppgår till 1 057 600 kronor eller endast ca 30 procent.

Av Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända proposition nr 101/1950 synes framgå att även andra skäl kan åberopas för en allmän översyn av anslagets användning för olika ändamål. I nämnda proposition anför departementschefen sålunda bl. a. följande:

”Hur mjölkboskapskontrollen än utformas, torde man icke kunna räkna med att den inom en mera närliggande tid skall komma att omfatta flertalet mindre jordbrukare. Det är emellertid just dessa jordbrukare, som har det största behovet av sådan rådgivning och upplysning, som nyss nämnts. Därför bör enligt min mening den ökning av det allmännas ekonomiska insatser till nötboskapskötselns främjande, som efter hand kan bli möjlig, i främsta rummet disponeras för åtgärder, som kunna beräknas bli till omedelbar nytta för det övervägande flertalet av dem. Jag avser härmed främst anställandet av särskilda befattningshavare med uppgift att biträda husdjurskonsulenterna i deras upplysnings- och rådgivningsverksamhet ävensom andra åtgärder i samma syfte, exempelvis beviljande av statsbidrag till demonstrationsutfodringen m. m.”

Vidare må erinras om att de subjektiva urvalsmetoder, som under tidigare skede var förhärskande inom husdjursaveln efter hand börjat ersättas av mera

objektiva metoder, som till väsentlig del grundar sig på husdjurskontrollens resultat. Svinstamkontrollen har sålunda nu inordnats som ett led i stambokföringsarbetet inom detta djurslag. Nämnden för avkommeundersökning av tjurar (NAT) verkställer därjämte med bidrag av statsmedel kostnadsfri avkommeundersökning av alla bedömningsbara tjurar i hela landet genom s. k. första laktationsundersökning. Antalet hästar i Sverige har från 1939 till 1953 minskat från 628 000 till 339 000. Traktorns ökade användning har icke endast medfört att antalet hästar nedgått utan även att traktorerna övertagit det tyngre arbetet, så att kravet på hästarnas arbetsinsats ändrat karaktär. Det är givetvis svårt att för dagen bedöma hur långt minskningen av häststammen kommer att fortskrida. Det kan dock konstateras att hästavelns betydelse för landet har reducerats väsentligt och att en återgång är otänkbar. Det nya läget kräver därför en översyn av nuvarande organisationer och målsättningen för och omfattningen av statens stöd åt hästaveln.

Lantbruksstyrelsen har i sina petita till årets riksdag begärt upprättande av en särskild husdjursbyrå. För närvarande handhaves ärenden, som berör nötkreatursaveln, svinaveln, fjäderfäaveln m. m. av lantbruksbyrån, medan ärenden som berör hästaveln handhaves av en särskild byrå, stuteribyran. Lantbruksstyrelsen har för sin del icke velat för dagen begära indragning av stuteribyran men förutsätter att det kommer att ske när förhållandena på hästavelns område stabiliserats. Departementschefen har inte följt lantbruksstyrelsens förslag. Vi anser för vår del, att den av lantbruksstyrelsen föreslagna åtgärden är sakligt motiverad med det tillägget att stuteribyran bör kunna avvecklas. I dessa sammanhang bör påpekas, att statens hingstdepåer och stuteri, som sorterar under stuteribyran, i och för sig icke är en institution, som betjänar jordbruket utan närmast rör försvaret. Vid en omorganisation inom lantbruksstyrelsen borde därför statens hingstdepåer och stuteri kunna överföras från lantbruksstyrelsen och jordbruksdepartementet till försvarsdepartementet och därunder sorterande förvaltning.

På grund av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa *dels* om skyndsamt utredning rörande omfattningen och den inbördes avvägningen av statens anslag till hästaveln och boskapsskötseln i övrigt, *dels* om förslag till nästa års riksdag om upprättande av en husdjursbyrå inom lantbruksstyrelsen, i samband varmed den nuvarande stuteribyran bör indragas, samt om överförande av statens hingstdepåer och stuteri till försvarsdepartementet.

Stockholm den 27 januari 1954.

A. Widén.

Edvard Mårtensson
i Smedstorp.

Sven Antby.

Karl Kilsmo.

S. Rimås.